

Uanjško planoto od Trnovskega gozda, se pravilno imenuje le „Čepovanska dolina“, kakor je označeno tudi na vseh starejših zemljevidih in kakor se ljudstvo v teh krajih edino izraža.

Označba „Čepovanski dol“ je za vsakega domačina nemogoča in je zašla v naše učbenike in zemljevide v zadnjem času samo zaradi neodpustljive površnosti pri kopiranju zemljevidov, kjer imamo vpisano kot okrajšavo „Čepovanska dol.“ (ina).

Dober kilometer severno od Cepovana pa je vasica Dol. Če govorimo o „Čepovanskem dolu“, si bo vsak poznavalec teh krajev mislil vas Dol pri Cepovanu in ne dolino, ker nihče v teh krajih ne pravi dolini dol.

Druga netočnost je na naslednji strani, kjer je zapisano, da v Lokovcu izdelujejo . . . žeblje za hribovske čevlje. To je bila tam do nedavnega res stara domača obrt kakor v Kropi, danes pa žebelj ne kujejo več, kakor jih tudi v Kropi ne. Okovane gorske čevlje je izpodrinila guma in tako je odpadla potreba po kovanih žebljih. Verjetno bi jih danes Lokovčani ne kovali, čeprav bi sicer še bila potreba po njih. V Kropi sem namreč videl stroj za izdelovanje takih žbljev, ki tudi že spada v muzej. Če bi bili taki žblji še potrebni, bi jih danes izdelovala industrija in bi lokovski kovači takemu načinu proizvodnje ne mogli uspešno konkurirati. Pač pa so se lokovski kovači preusmerili na druge potrošile predmete in kujejo danes v glavnem svedre za les. Lani sem bil tam za 1. maj in se je takrat mudila v Lokovcu neka trgovska delegacija iz Egipta in se pogajala za dobavo svedrov. Kujejo pa tudi drugo orodje, na primer loke za drevesne žagice, škarje za obrezovanje drevja in podobno. Med njimi se dobijo pravi mojstri v tej

spretnosti. Ko je po vojni marsičesa manjkalo, je neki tak kovač sam skoval iglo za šivalni stroj.

Ob tej priliki bi opozoril še na drugo nasilje, ki se dela ušesu domačina, ko čita v časopisih razna poročila o naših krajih. Pri krajevnih imenih se poljubno zamenjujejo označbe „Dolenji“ in „Spodnji“, „Gorenji“ in „Zgornji“. Tako čitamo včasih „Spodnji Lokovec“, „Zgornji Lokovec“, medtem ko je prav le „Dolenji Lokovec“ in „Gorenji Lokovec“. Čudim se pri vsem tem le še, da si ni kdo že izmislil „Vmesni Lokovec“ namesto Srednji Lokovec! Značilno je pri tem še to, da je pri vsem tem le en sain Lokovec. Gorenji, Srednji in Dolenji so samo deli enega Lokovca. Ne moremo torej govoriti o treh Lokovcih, kakor sem že videl zapisano v časopisu, da so prišli na neko proslavo ljudje iz vseh treh Lokovcev! Domačini pravijo, da ima Lokovec več „koncev“, prišli so torej iz vseli koncev Lokovca.

Tudi glede rabe predlogov se dela našim krajem pogostoma sila. „Na Lokovcu“, „v Lokvah“; pravilno je ravno narobe „v Lokovcu“, „na Lokvah“. Po rabi predloga razlikujemo tudi kraje istega imena: „v Dolu“ pri Cepovanu, „na Dolu“ pri Ortiči, pri Martinu „na Dolu“ v Lokovcu itd.

Za vsak kraj je pravilen le en določen predlog, ki ga ni mogoče kar tako uganiti, če poznamo ime kraja le v imenovalniku ali če sklepamo na primeren predlog iz lege takega kraja, če je na primer višje ali nižje, v dolini ali na hribu, planoti.

Ker teh pripomb ne najdemo v nobenem krajevnem leksikonu, bi si jih moral vsak sestavljalec učnih knjig ali vsak poročevalec sam zbrati na kraju samem iz govornice domačinov.

Franc Mickuš

KNJIŽEVNOST

NEKATERE NAJNOVEJŠE HRVATSKE GEOGRAFSKE PUBLIKACIJE

Hrvatski geografi se lahko pohvalijo, da so zadnja leta prispevali številna dela k jugoslovanski poučni in poljudnoznanstveni literaturi. Na roko jim gre znan zavod „Školska knjiga“, ki «1 leta 1958 izdaja zbirko z naslovom Geografska biblioteka. Prvi zvezek ima naslov

Dr. Zvonimir Dugački, Industrijska geografija svijeta. Zagreb 1958. 128 strani teksta, 23 slik, broširano. Dr. Dugački opisuje industrije poglavitnih industrijskih držav, med katere je uvrstil Vel. Britanijo, Francijo, Nemčijo, Sovjetsko zvezo, Kitajsko, Indijo, Japonsko, ZDA in Kanado. V zaključni tabeli so zbrani podatki do leta 1956, ponekod le do leta 1955. Ker podaja industrijo brez globlje zveze z naravnimi bogastvi in splošno gospodarsko problematiko dežel, smemo knjigo smatrati predvsem kot dopolnilo k splošnim geografskim opisom. Kdor pozna slovenske in hrvatske opise držav in zemljin, ne bo našel v tej knjigi nič novega, bo pa lahko knjigo uporabljal predvsem zato, ker ima zbrane podatke o novejšem stanju svetovne industrije, ki pa so tudi že zastareli.

Dr. Ivo Rubie, Evropsko-azijsko-afrički Mediteran. — školska knjiga, serija Geografska biblioteka, zvezek 2,

Zagreb 1959, 142 strani, 22 fotografij in kart. Po seznamu sodeč ima knjiga pretenzije, da bi podala bralcu |>odobo Mediterana z vseh geografskih aspektov. Pisec polarna v uvodu, da so mu omejili obseg knjige. Ker pa je vključ temu hotel objaviti vse gradivo, se je marsikatero poglavje sprevrglo v golo naštevavanje. To je toliko bolj škoda, ker poznamo pisca kot odličnega poljudnoznanstvenega geografa, ki opisuje življenje in geografsko okolje plastično in sočno. Taka sta v tej knjigi predvsem poglavja o mediteranski obleki in oskrbi z vodo. Iz fizičnogeografskega opisa, ki zavzema slabo tretjino, spoznamo, da avtorju ta del geografije manj leži kot zgodovinsko-geografsko prikazovanje. Knjiga je namenjena srednješolskim učiteljem geografije III. kot beremo v uvodu, „dijakom višjih razredov, ki bodo v seminarjih obravnavali geografsko problematiko Mediterana“. Ta namen knjiga doseže. Bralec bi jo odložil z večjim zadovoljstvom, če bi vsebovala tudi opise posameznih, tako različnih delov Mediterana in ne bi bil podan samo kot celota.

V okviru iste zbirke „Geografska biblioteka“ je Školska knjiga pričela izdajati posebno serijo s podnaslovom „Sirom svijeta“. Kot prvi zvezek te serije je izšla knjižica

Alfonso Cvitanovic. Na Dunavu. Život rijeke od izvora do ušća. Zagreb 1959. 117 strani, 53 slik.

Ce bi rac kdo vprašal, kakšna naj bo poljudnoznanstvena geografska knjiga, bi mu najbrže svetoval za vzor Cvitanovičevo knjižico „Na Dunavu“. Zato, ker iz dela veje topel odnos do mogočne reke, ker je opis plastičen in poln in ker poskuša sproti pojasnjevati in predstaviti vse pojme, ki utegnejo biti bralcu neznani in ki šele nudijo pravilno predstavo o važnosti Donave. Zato knjiga ne odgrne pred bralcem samo pestrega življenja na tej reki in ob reki, ampak mu razširi obzorje tako, da zna vrednotiti rečno plovbo, vodni promet, mednarodno pravo in običaje na rekah itd. na sploh.

Barbara Starčević, Čovjek osvaja pustinju. Skolska knjiga, zbirka Sirom svijeta, zv. 2, Zagreb 1960. 97 strani. Knjižica opisuje posamezne puščave, njihovo prirodno in človeško zgodovino, življenje v njih in najnovejše prodiranje vanje v zvezi z nafto in političnimi cilji. Knjiga ne pove geografu nič novega, lahko mu pa pomaga pri pouku s kartami in fotografijami.

Hrvatski geografi se uveljavljajo kot pisci tudi pri drugih založbah. Pri Hrvatskem prirodoslovnem društvu je tako izšla v zbirki „Priroda“ kot 26. zvezek

Vladimir Blaskovic, Nafta. Priroda-Iežišta-proizvodnja. Zagreb 1959. Na 123 straneh je razloženo znanje o nafti, o glavnih svetovnih nahajališčih, o svetovni produkciji in vsem, kar je z nafto v zvezi. Posebej je treba pohvaliti, da je poglavje o naftnih ležiščih in proizvodnji v Jugoslaviji obširno.

Ce že govorimo o hrvatskih broširanih knjižicah, ki jih prav lahko s pridom uporabimo v šoli, je treba navesti še knjižico

Img. Mijo Srkulie, Poslijeratni razvoj indusirije u Hrvatskoj. Založba naprijed. Zagreb 1958. 111 strani, diagrami, tabele in fotografije. Snov je razdeljena na dva dela z naslovoma „Osnovne črte povojnega gospodarskega razvoja“ in „Razvoj jedinih industrijskih panog“. Knjiga ima bogato številčno dokumentacijo industrijskega in splošnega hrvatskega gospodarstva v razdobju 1947—1956. Skoda je le, da knjige te vrste tako kmalu zastarijo, ker je industrijski razvoj pri nas tako zelo buren kot malokatera gospodarska panoga.

Ivan Gams

DRUŠTVENE VESTI

NOVOMEŠKI SEMINAR SLOVENSКИH GEOGRAFOV 1960

Ob koncu letošnjega šolskega leta je bil od 26. do 30. junija v Novem mestu seminar slovenskih geografov. Na seminarju, ki ga je organiziralo Geografsko društvo, je bilo število udeležencev omejeno na 120, tako je bil v primeri z onim v Murski Sotki ti po obisku nekoliko manjši.

Na zadnjem, to je na III. kongresu slovenskih geografov v Portorožu leta 1957, je bilo sklenjeno, naj imajo bodoči zbori slovenskih geografov bolj obliko seminarja in manj tradicionalnega kongresa. Tako je potekal letošnji novomeški zbor v znamenju seminarskega dela. Glede tega in po namenu je bil podoben onemu v Pomurju.

Namen letošnjega seminarja je bil predvsem natančneje spoznati Dolenjsko in Belo Krajino. To je oni slovenski pokrajini, ki sta geografsko manj znani in ki v tempu gospodarskega razvoja in v marsikaterem drugem pogledu mnogo bolj zaostajata za razvitejšimi deli Slovenije. Osrednja, pozornost je bila seveda posvečena Novomeški kotlini kot osrednjemu delu Dolenjske. Nadalje je bil delovni program seznaniti udeležence z novjšimi dosežki geografije in pedagoško-geografskimi problemi. Temeljni cilj seminarja pa je bil spoznavati metode geografskega raziskovanja pokrajine.

Seminar je začel natanko po delovnem programu v Smihelu pri Novem mestu, kjer je večina udeležencev tudi bivala. Uvodne besede je spregovoril podpredsednik društva prof. dr. S. Ilešič, ki je med drugimi pozdravil goste in ostale udeležence. Zastopniki okraja so prisostvovali zlasti pri teoretičnem delu seminarja in pozorno sledili referatom do kraja. Njihovo zanimanje za geografsko problematiko in tematiko je zelo prijetno odjeknilo pri udeležencih seminarja. Mislim, da so številni aktualni referati z bogato dokumentacijo in uspešno proučevalno terensko delo goste

samo še bolj utrdili v njihovem mnenju, da je sodobna geografija zelo blizu življenja.

Po izvolitvi delovnega predsedstva so sledili pozdravi gostov, pri čemer smo pa žal pogrešali zastopnike geografije iz bratskih republik. Prvi referent je bil naš geografski nestor prof. dr. A. Melik. Z „Geografskim pregledom Dolenjske in Bele Krajine“ je na kratko pa jasno predočil obe slovenski pokrajini in njune regionalne elemente. Ze iz teh geografskih značilnosti je bila vidna vrsta problemov. Dr. R. Savnik je referiral o raziskovanju krasa v južnovzvodni Sloveniji in njegovih posebnih problemih. Kratko in jasno je predočil podprto z dokumentacijo, uspeh raziskovanja dolenjskega krasa zlasti v hidrografskem pogledu. Ko govorimo o krasu, si običajno predstavljamo klasični kras, tu pa smo videli svojevrstno kraško pokrajino. Tretji referat je imel dr. I. Gams („Kvarterni razvoj v Novomeški kotlini in Beli Krajini“). S tem je bil fizično-geografski pregled zaključen.

Zelo zanimiv in poučen je bil referat člana 10 OLO Novo mesto tov. Itamšaka, ki nas je seznanil z gospodarskimi problemi okraja. Videli smo, da je gospodarska problematika v tem še tako malo industrializiranem delu Slovenije res obsežna, saj je v okraju v industriji in rudarstvu komaj 6.1% aktivnega prebivalstva, medtem ko je aktivnega kmečkega prebivalstva še vedno 68%. Kmečka prenaseljenost, nizek narodni dohodek, preseljevanje v mesto, vse to nujno terja iskanje novih gospodarskih virov, zlasti pa odpiranje novih industrijskih objektov. Njegova izvajanja je podprl referat tov. S. Keserja s prikazom agrarnih panog novomeškega okoliša, kjer sta gozd in kremenčev pesek ena najpomembnejših surovinskih baz. Dolenjska neagrarna dejavnost je še slabo razvita, vendar je že nekaj podjetij, zlasti tista v ožjem novomeškem okolišu dokaz, da se industrija vendarle razvija. Odpiranje manjših industrijskih objektov radio- in elektrotehniške industrije v Šentjerneju